

การบริหารสัญญาและกรณีศึกษา

ของสำนักงานอัยการสูงสุด

สมาคมพัสดุแห่งประเทศไทย

๒ มีนาคม ๒๕๖๐

โดย

นายกฤษฎา บุญยสมิต

อธิบดีอัยการ สำนักงานวิชาการ

กรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กวพ.)

เมื่อพ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหาร
พัสดุภาครัฐ พ.ศ. .... ประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้ว
จะมีผลให้ใช้บังคับเมื่อ**พ้นกำหนดหนึ่งร้อย**
แปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็น
ต้นไป

การพิจารณาทำสัญญาและการบริหาร
สัญญาในกรณีต่างๆ ควรศึกษาและเตรียมการเพื่อให้
สอดคล้องกับ พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ
ภาครัฐฯ ดังกล่าวด้วย

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรัฐวิสาหกิจ ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ องค์การมหาชน องค์การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ องค์การตามรัฐธรรมนูญ หน่วยธุรการของศาล มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ หน่วยงาน สังกัดรัฐสภาหรือในกำกับรัฐสภา หน่วยงานอิสระของรัฐ และหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การจัดซื้อจัดจ้าง” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุโดยการซื้อ จ้าง เช่า แลกเปลี่ยน หรือโดยวิธีการอื่นตามที่ กำหนดในกฎกระทรวง

“พัสดุ” หมายความว่า สินค้า งานบริการ งานก่อสร้าง งานจ้างที่ปรึกษา และงานจ้างออกแบบ หรือควบคุมงานก่อสร้าง รวมทั้งการดำเนินการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“สินค้า” หมายความว่า วัสดุ ครุภัณฑ์
ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง และทรัพย์สินอื่นใด
รวมทั้งงานบริการที่รวมอยู่ในสินค้านั้นด้วย
แต่มูลค่าของงานบริการต้องไม่สูงกว่ามูลค่า
ของสินค้านั้น

“งานบริการ” หมายความว่า งานจ้างบริการ งานจ้าง
เหมาบริการ งานจ้างทำของ และการรับขนตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จากบุคคลธรรมดา
หรือนิติบุคคล แต่ไม่หมายความรวมถึงการจ้างลูกจ้าง
ของหน่วยงานของรัฐ การรับขนในการเดินทางไปราชการ
หรือไปปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ งานจ้างที่ปรึกษา
งานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้างและการจ้าง
แรงงานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“งานก่อสร้าง” หมายความว่า งานก่อสร้างอาคาร
งานก่อสร้างสาธารณูปโภค หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นใด และ
การซ่อมแซม ต่อเติม ปรับปรุง รื้อถอน หรือการกระทำ
อื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกันต่ออาคาร สาธารณูปโภค
หรือสิ่งปลูกสร้างดังกล่าว รวมทั้งงานบริการที่รวมอยู่
ในงานก่อสร้างนั้นด้วย แต่มูลค่าของงานบริการต้องไม่
สูงกว่ามูลค่าของงานก่อสร้างนั้น

มาตรา ๘ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุของ
หน่วยงานของรัฐต้องก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่
หน่วยงานของรัฐ และต้องสอดคล้องกับหลักการ
ดังต่อไปนี้

(๑) คู่การค้า โดยพัสดุที่จัดซื้อจัดจ้างต้องมีคุณภาพ
หรือคุณลักษณะที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ในการใช้งาน
ของหน่วยงานของรัฐ มีราคาที่เหมาะสม และมี
แผนการบริหารพัสดุที่เหมาะสมและชัดเจน

(๒) **โปร่งใส** โดยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุต้องกระทำโดยเปิดเผยเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม มีการปฏิบัติต่อผู้ประกอบการทุกรายโดยเท่าเทียมกันมีหลักฐานการดำเนินงานชัดเจน และมีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุในทุกขั้นตอน

(๓) **มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล** โดยต้องมีการวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุล่วงหน้าเพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินและเปิดเผยผลสัมฤทธิ์ของการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ

(๔) **ตรวจสอบได้** โดยมีการเก็บข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุอย่างเป็นระบบเพื่อประโยชน์ในการ ตรวจสอบ

ให้หน่วยงานของรัฐ**ใช้หลักการตามวรรคหนึ่ง**เพื่อเป็น แนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการ บริหารพัสดุ หากการจัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตามหลักการ ดังกล่าว แต่ไม่มีผลต่อการจัดซื้อจัดจ้างอย่างมีนัยสำคัญ หรือ เกิดจากกรณีเร่งด่วน หรือมีเหตุผลหรือความจำเป็นอื่น การ จัดซื้อจัดจ้างนั้นย่อมไม่เสียไป

หมวด ๕ การทำสัญญา

มาตรา ๕๑ วรรคแรก

หน่วยงานของรัฐต้องทำสัญญาตามแบบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนดโดยความเห็นชอบของสำนักงานอัยการสูงสุด ทั้งนี้ แบบสัญญานั้นให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย

มาตรา ๕๑ วรรคสอง

การทำสัญญารายใดถ้าจำเป็นต้องมีข้อความหรือรายการแตกต่างไปจากตัวอย่างสัญญาตามวรรคหนึ่ง โดยมีสาระสำคัญตามที่กำหนดไว้ในแบบสัญญา และไม่ทำให้หน่วยงานของรัฐเสียเปรียบ ก็ให้กระทำได้ เว้นแต่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าจะมีปัญหาในทางเสียเปรียบหรือไม่รัดกุมพอ ก็ให้ส่งร่างสัญญานั้นไปให้สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน

หมวด ๕ การทำสัญญา

มาตรา ๕๑ วรรคสาม

ในกรณีที่ไม้อาจทำสัญญาตามวรรคหนึ่งได้ และจำเป็นต้องร่างสัญญาขึ้นใหม่ ให้ส่งร่างสัญญานั้นไปให้สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน เว้นแต่การทำสัญญาตามแบบที่สำนักงานอัยการสูงสุดได้เคยให้ความเห็นชอบมาแล้ว ก็ให้กระทำได้

มาตรา ๕๑ วรรคสี่

ในกรณีจำเป็นต้องทำสัญญาเป็นภาษาต่างประเทศ ให้ทำเป็นภาษาอังกฤษ และต้องจัดทำข้อสรุปสาระสำคัญของสัญญาเป็นภาษาไทยตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการนโยบายประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่เป็นการทำสัญญาเป็นภาษาต่างประเทศ ตามแบบสัญญาที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

หมวด ๕ การทำสัญญา

มาตรา ๕๒

การทำสัญญาของหน่วยงานของรัฐในต่างประเทศ จะทำสัญญาเป็นภาษาอังกฤษ หรือภาษาของประเทศที่หน่วยงานของรัฐนั้นตั้งอยู่ โดยผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญของหน่วยงานของรัฐก็ได้

มาตรา ๕๓

สัญญาที่ทำในราชอาณาจักรต้องมีข้อตกลงในการห้ามคู่สัญญาไปจ้างช่วงผู้อื่นทำอีกทอดหนึ่ง ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เว้นแต่การจ้างช่วงแต่บางส่วนที่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐที่เป็นคู่สัญญาแล้ว ถ้าคู่สัญญาไปจ้างช่วงโดยฝ่าฝืนข้อตกลงดังกล่าว ต้องกำหนดให้มีค่าปรับสำหรับการฝ่าฝืนข้อตกลงนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของวงเงินของงานที่จ้างช่วงตามสัญญา

มาตรา ๕๕ วรรคแรก

สัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือที่ได้ลงนามแล้วจะแก้ไขไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้มีอำนาจที่จะพิจารณาอนุมัติให้แก้ไขได้

(๑) เป็นการแก้ไขตามมาตรา ๕๑ วรรคห้า

(๒) ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลง หากการแก้ไขนั้นไม่ทำให้หน่วยงานของรัฐเสียประโยชน์

(๓) เป็นการแก้ไขเพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐหรือประโยชน์

สาธารณะ

(๔) กรณีอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๕ วรรคสอง

ในกรณีการแก้ไขสัญญาที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าจะมีปัญหาในทางเสียประโยชน์หรือไม่รัดกุมพอก็ให้ส่งร่างสัญญาที่แก้ไขนั้นไปให้สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน

มาตรา ๕๕ วรรคสาม

การแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง หากมีความจำเป็นต้องเพิ่มหรือลดวงเงิน หรือเพิ่มหรือลดระยะเวลาส่งมอบของหรือระยะเวลาในการทำงาน ให้ตกลงพร้อมกันไป

มาตรา ๕๕ วรรคสี่และห้า

ในกรณีที่มีการแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงเพื่อเพิ่มวงเงิน เมื่อรวมวงเงินตามสัญญาหรือข้อตกลงเดิมและวงเงินที่เพิ่มขึ้นใหม่แล้ว หากวงเงินรวมดังกล่าวมีผลทำให้ผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างเปลี่ยนแปลงไป จะต้องดำเนินการให้ผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างตามวงเงินรวมดังกล่าวเป็นผู้อนุมัติการแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงด้วย

ในกรณีที่มีการแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงเพื่อลดวงเงิน ให้ผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างตามวงเงินรวมดังกล่าวเป็นผู้อนุมัติการแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลง

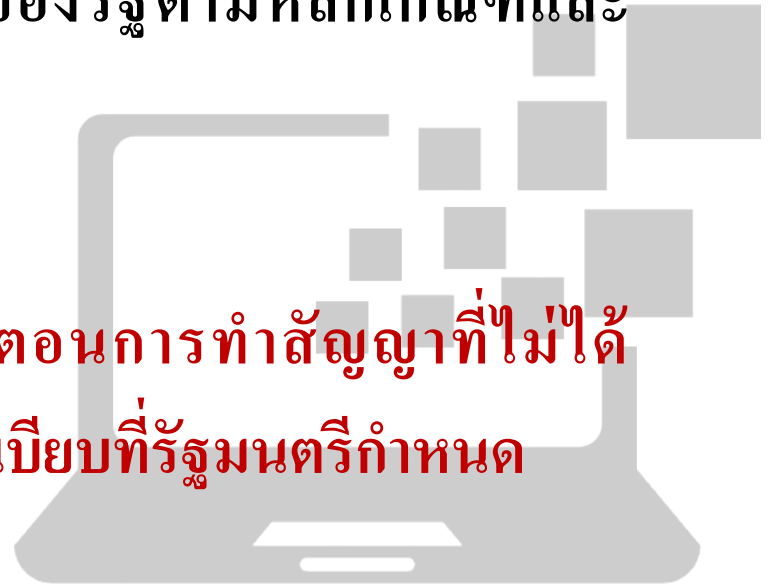

มาตรา ๕๖

ให้หน่วยงานของรัฐประกาศเผยแพร่สาระสำคัญของ สัญญาหรือข้อตกลงที่ได้ลงนามแล้ว รวมทั้งการแก้ไขเปลี่ยนแปลง สัญญาหรือข้อตกลงในระบบเครือข่ายสารสนเทศของ กรมบัญชีกลางและของหน่วยงานของรัฐตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่กรมบัญชีกลางกำหนด

มาตรา ๕๗

รายละเอียดวิธีการและขั้นตอนการทำสัญญาที่ไม่ได้ บัญญัติไว้ในหมวดนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

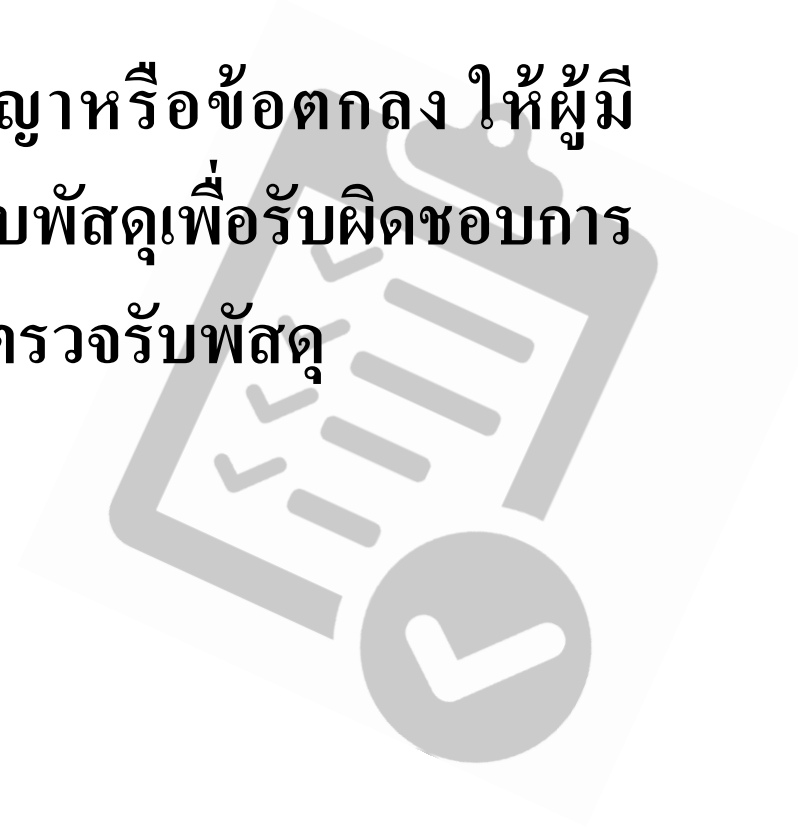

หมวด ๑๐

การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ

มาตรา ๕๘ วรรคแรก

ในการดำเนินการตามสัญญาหรือข้อตกลง ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเพื่อรับผิดชอบการบริหารสัญญาหรือข้อตกลงและการตรวจรับพัสดุ

มาตรา ๑๐๐ วรรคแรก

การงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้มีอำนาจที่จะพิจารณาได้**ตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริง** เฉพาะในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ

(๒) เหตุสุดวิสัย

(๓) เหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบ

กฎหมาย

(๔) เหตุอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๐๐ วรรคสอง

หลักเกณฑ์และวิธีการของงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง ให้เป็นไปตาม**ระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด**

มาตรา ๑๐๑ วรรคแรก

ในกรณีที่มีเหตุบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลงต่อไปนี้อยู่ในดุลพินิจของผู้มีอำนาจที่จะบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลงกับคู่สัญญา

(๑) เหตุตามที่กฎหมายกำหนด

(๒) เหตุอันเชื่อได้ว่าผู้ขายหรือผู้รับจ้างไม่สามารถส่งมอบงานหรือทำงานให้แล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๓) เหตุอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือในสัญญาหรือข้อตกลง

(๔) เหตุอื่นตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๐๑ วรรคสอง

การตกลงกับคู่สัญญาที่จะบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลง ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาได้เฉพาะกรณีที่เป็นประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐโดยตรงหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือเพื่อแก้ไขข้อเสียเปรียบของหน่วยงานของรัฐในการที่จะปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้นต่อไป

มาตรา ๑๐๒ วรรคแรก

ในกรณีที่สัญญาหรือข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างเกิดจากกรณีที่หน่วยงานของรัฐมิได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่ไม่เป็นสาระสำคัญหรือผิดพลาดไม่ร้ายแรง **หาทำให้สัญญาหรือข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างนั้นเป็นโมฆะไม่**

มาตรา ๑๐๒ วรรคสองและสาม

ให้คณะกรรมการนโยบายมีอำนาจประกาศในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลางกำหนดกรณีตัวอย่างที่ถือว่าเป็นส่วนที่เป็นสาระสำคัญหรือเป็นกรณีผิดพลาดอย่างร้ายแรง หรือที่ไม่เป็นสาระสำคัญหรือเป็นกรณีผิดพลาดไม่ร้ายแรงตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับความเป็นโมฆะของสัญญาหรือข้อตกลงตามวรรคหนึ่ง ให้คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการนโยบายเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

มาตรา ๑๐๓

รายละเอียดวิธีการและขั้นตอนการบริหาร
สัญญาและการตรวจรับพัสดุที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในหมวด
นี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

คณะกรรมการสำคัญตามกฎหมายใหม่

๑. คณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ
  ๒. คณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ
  ๓. คณะกรรมการราคากลางและขันทะเบียนผู้ประกอบการงานก่อสร้าง
  ๔. คณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต
  ๕. คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และข้อร้องเรียน
-

การบริหารสัญญาจะมีอุปสรรคน้อยลงหรือ
แก้ไขปัญหาลดอุปสรรคได้ง่าย หากมีการร่างสัญญา
สำหรับงานซื้อหรืองานจ้าง ๆ หรืองานพัสดุอื่น ๆ ไว้
อย่างรอบคอบและถูกต้องครบถ้วน

พ.ร.บ. องค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๒๓ สำนักงานอัยการสูงสุด นอกจากมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการ และงานวิชาการ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่พนักงานอัยการ แล้วให้มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย

...

- (๒) ให้คำปรึกษา และตรวจร่างสัญญาหรือเอกสารทางกฎหมายให้แก่รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ
- (๓) ให้คำปรึกษา และตรวจร่างสัญญาหรือเอกสารทางกฎหมายให้แก่นิติบุคคลซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐแต่ได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้น ทั้งนี้ ตามที่เห็นสมควร

ในการตรวจร่างสัญญาตาม (๒) และ (๓)

ให้สำนักงานอัยการสูงสุดมีหน้าที่รักษาประโยชน์ของรัฐ
ในการนี้สำนักงานอัยการสูงสุดมีหน้าที่รายงานรัฐบาล
หรือหน่วยงานของรัฐตาม (๒) หรือนิติบุคคลตาม (๓) ที่
เป็นคู่สัญญาให้ทราบถึงข้อที่ควรปรับปรุงหรือแก้ไขให้
สมบูรณ์ข้อเสียเปรียบหรือข้อที่อาจก่อให้เกิดความ
เสียหายแก่รัฐ

วัตถุประสงค์ของการตรวจร่างสัญญา

๑. เพื่อให้ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบ
๒. เพื่อมิให้ทางราชการเสียเปรียบ
๓. เพื่อคุ้มครองสาธารณชน
๔. เพื่อความเป็นธรรม
๕. เพื่อให้มีความชัดเจน ไม่ขัดแย้งกันเอง และตรงตามเจตนารมณ์ของคู่สัญญา
๖. ป้องกันข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทในอนาคต

มติคณะรัฐมนตรี ๒๗ มกราคม ๒๕๔๗ และ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๒
และ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ใช้กับสัญญาสัมปทาน กำหนดให้

- ให้ใช้ภาษาไทย

- ใช้กฎหมายไทยบังคับ

- ไม่ให้ใช้วิธีการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการในสัญญา
ตาม พ.ร.บ. การให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๖ และ
สัญญาสัมปทาน

- หากมีปัญหาความจำเป็น หรือเป็นข้อเรียกร้องของคู่สัญญาอีก
ฝ่ายที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ ให้เสนอ กรม. พิจารณาเป็นรายๆ ไป

โครงสร้างของสัญญา

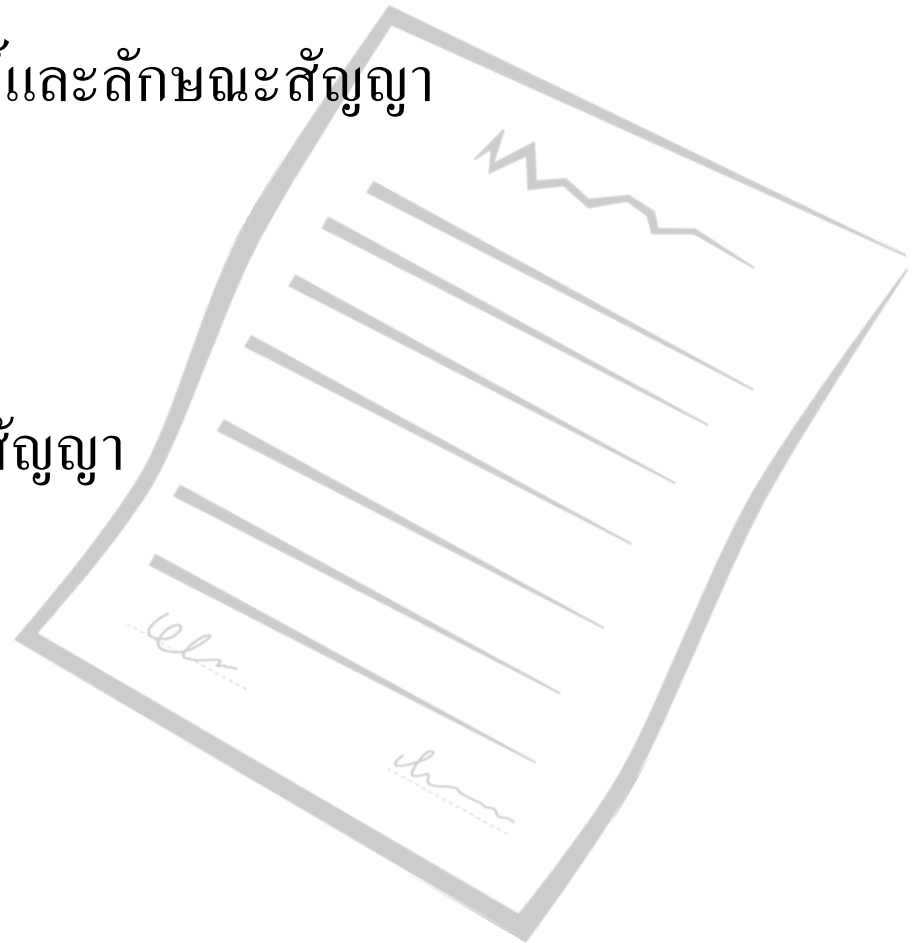
๑. ชื่อสัญญา พิจารณาวัตถุประสงค์และลักษณะสัญญา

๒. วันที่ และสถานที่ทำสัญญา

(สถานที่หน่วยงานของรัฐ)

๓. วรรคคู่สัญญา รายละเอียดของคู่สัญญา

- นิติบุคคลในประเทศ
- นิติบุคคลต่างประเทศ
- กิจการร่วมค้า
- อำนาจผู้ลงนาม

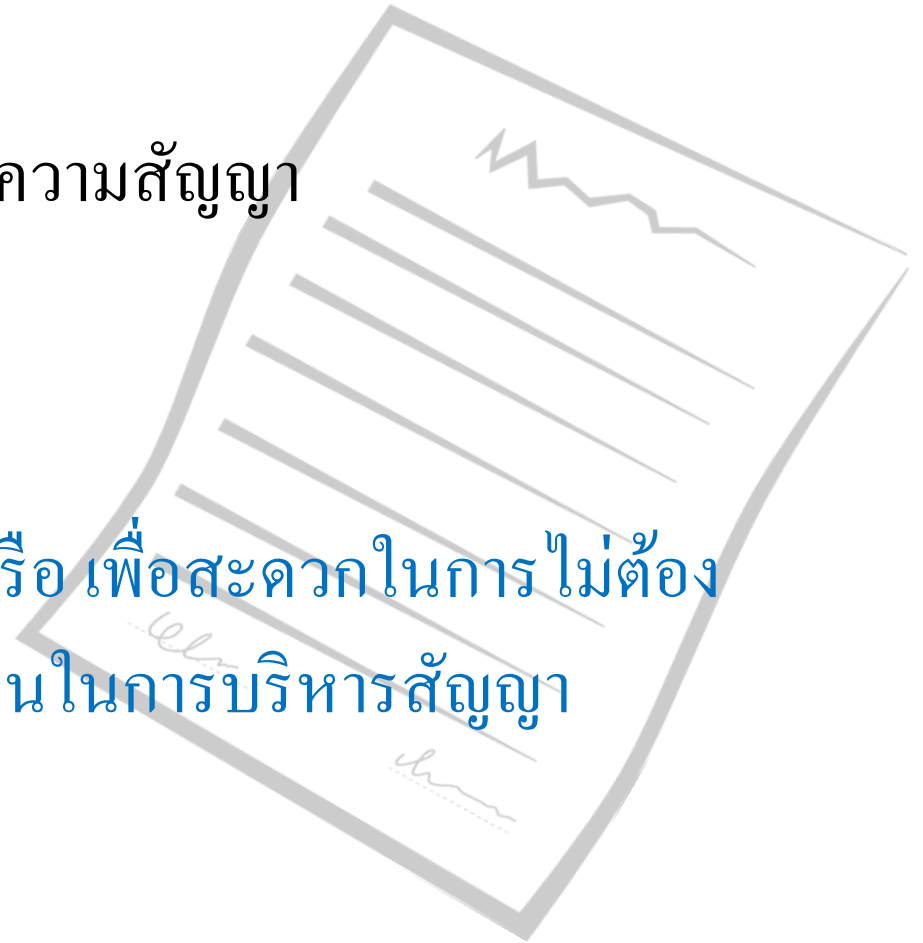

๔. วรรคเจตนารมณ์ หรือ วรรคอารัมภบท

- วรรคแสดงที่มาของสัญญา หรือที่มาเริ่มต้นของโครงการ
- วรรคที่ใช้ประโยชน์เพื่อการตีความสัญญา

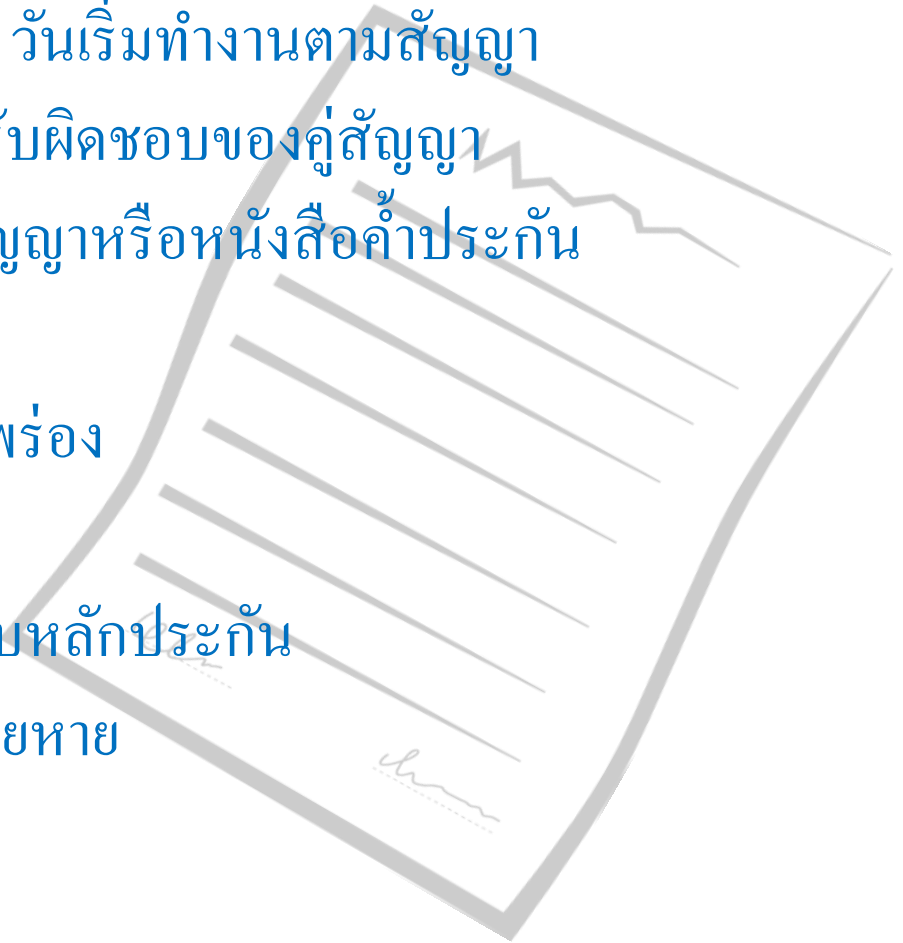
๕. บทนิยาม

เพื่อความเข้าใจตรงกัน หรือ เพื่อสะดวกในการไม่ต้องกล่าวซ้ำในสัญญา และความชัดเจนในการบริหารสัญญา

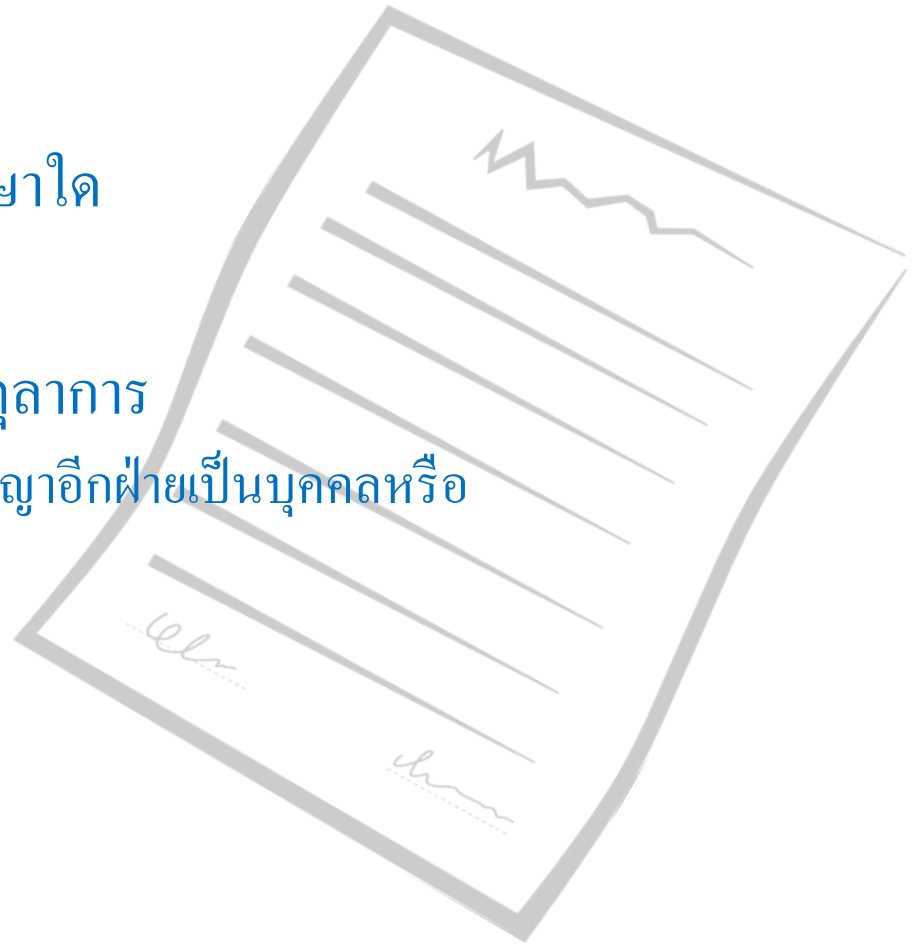
๖. เงื่อนไขการปฏิบัติตามสัญญา

- วันที่สัญญามีผลบังคับใช้ เช่น วันเริ่มทำงานตามสัญญา
- กำหนดสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบของคู่สัญญา
- หลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาหรือหนังสือค้ำประกัน
- การตรวจรับงานหรือสิ่งของ
- การรับประกันความชำรุดบกพร่อง
- การปรับ
- การบอกเลิกสัญญา และการริบหลักประกัน
- การกำหนดเรื่องการเรียกค่าเสียหาย

๗. เงื่อนไขอื่นๆ

- เหตุสุดวิสัย จะต้องบอกกล่าวเหตุสุดวิสัยเพื่อขอขยายเวลา
- ค่าภาษีอากร และค่าใช้จ่ายอื่นๆ
- ภาษาที่ใช้ในการตีความจะเป็นภาษาใด
(กรณีที่เป็นสัญญาภาษาอังกฤษ)
- การระงับข้อพิพาท และอนุญาโตตุลาการ
(มักมีอยู่ในสัญญาตามโครงการที่คู่สัญญาอีกฝ่ายเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลต่างชาติ)
- การกำหนดเรื่องการประกันภัย

๘. เอกสารแนบท้าย

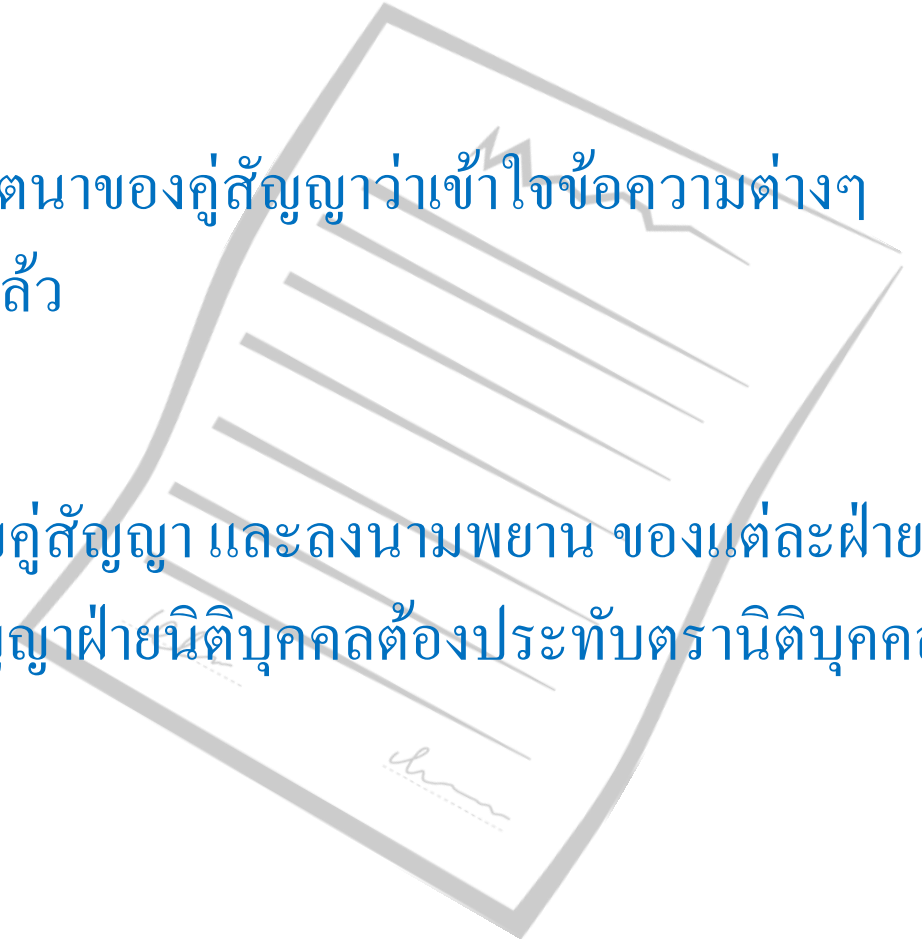
เอกสารต่าง ๆ เช่น ใบเสนอราคา รายละเอียด
แบบรูปอันเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาที่มีอะไรบ้าง

๙. วรรคท้ายสัญญา

เป็นการย้ำเจตนาของคู่สัญญาว่าเข้าใจข้อความต่างๆ
ในสัญญาดีแล้ว

๑๐. ช่องลงนาม

มีช่องลงนามคู่สัญญา และลงนามพยาน ของแต่ละฝ่าย
ซึ่งกรณีคู่สัญญาฝ่ายนิติบุคคลต้องประทับตรานิติบุคคล
ไว้ด้วย

การร่างและบริหารสัญญาควรต้องพิจารณา
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอื่น
ๆ และระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง **ควบคู่ไปด้วย**

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

บรรพ ๒ หนี้

ลักษณะ ๒ สัญญา

หมวด ๑ ก่อให้เกิดสัญญา

หมวด ๒ ผลแห่งสัญญา

หมวด ๓ มัดจำและกำหนดเบี้ยปรับ

หมวด ๔ เลิกสัญญา

มาตรา ๓๖๘

สัญญานั้นท่านให้ตีความไปตามความประสงค์ในทาง
สุจริต โดยพิเคราะห์ถึงปกติประเพณีด้วย

หมวด ๓

มัดจำและกำหนดเบี้ยปรับ

มาตรา ๓๗๗ เมื่อเข้าทำสัญญา ถ้าได้ให้สิ่งใดไว้เป็นมัดจำ

-การที่ให้มัดจำนั้นยอมเป็นพยานหลักฐานว่าสัญญานั้นได้
ทำกันขึ้นแล้ว

-มัดจำนี้ยอมเป็นประกันการที่จะปฏิบัติตามสัญญา
นั้นด้วย

มาตรา ๓๗๕ ถ้าลูกหนี้สัญญาแก่เจ้าหนี้ว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งเป็น
เบี้ยปรับเมื่อตนไม่ชำระหนี้ก็ดี หรือไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องสมควรก็ดี

-เมื่อลูกหนี้ผิดนัดก็ให้รับเบี้ยปรับ

-ถ้าการชำระหนี้อันจะพึงทำนั้นได้แก่งดเว้นการอันใด
อันหนึ่ง หากทำการอันนั้นฝ่าฝืนมูลหนี้เมื่อใด ก็ให้รับเบี้ยปรับเมื่อ
นั้น

มาตรา ๓๘๐ วรรคแรก

๑. ถ้าลูกหนี้ได้สัญญาไว้ว่าจะให้เบี้ยปรับเมื่อตนไม่ชำระหนี้
๒. เจ้าหนี้จะเรียกเอาเบี้ยปรับอันจะพึงรับนั้นแทนการชำระหนี้ก็ได้
๓. ถ้าเจ้าหนี้แสดงต่อลูกหนี้ว่าจะเรียกเอาเบี้ยปรับแล้ว เป็นอันขาดสิทธิเรียกร้องชำระหนี้อีกต่อไป

มาตรา ๓๘๐ วรรคสอง

๑. ถ้าเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อการไม่ชำระหนี้จะเรียกเอาเบี้ยปรับอันจะพึงรับนั้นในฐานะเป็นจำนวนน้อยที่สุดแห่งค่าเสียหายก็ได้
๒. ถ้ามีค่าเสียหายมากกว่านั้น ก็พิสูจน์ได้

มาตรา ๓๘๑ วรรคแรก

ถ้าลูกหนี้ได้สัญญาไว้ว่าจะให้เบี้ยปรับเมื่อตนไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องสมควร (เช่นชำระหนี้ไม่ตรงตามเวลา)

๑. เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ชำระหนี้

๒. เรียกเอาเบี้ยปรับอันจะพึงรับนั้นด้วยก็ได้

๓. ถ้าเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในมูลชำระหนี้ไม่ถูกต้องสมควร ให้บังคับตามมาตรา ๓๘๐ วรรค ๒

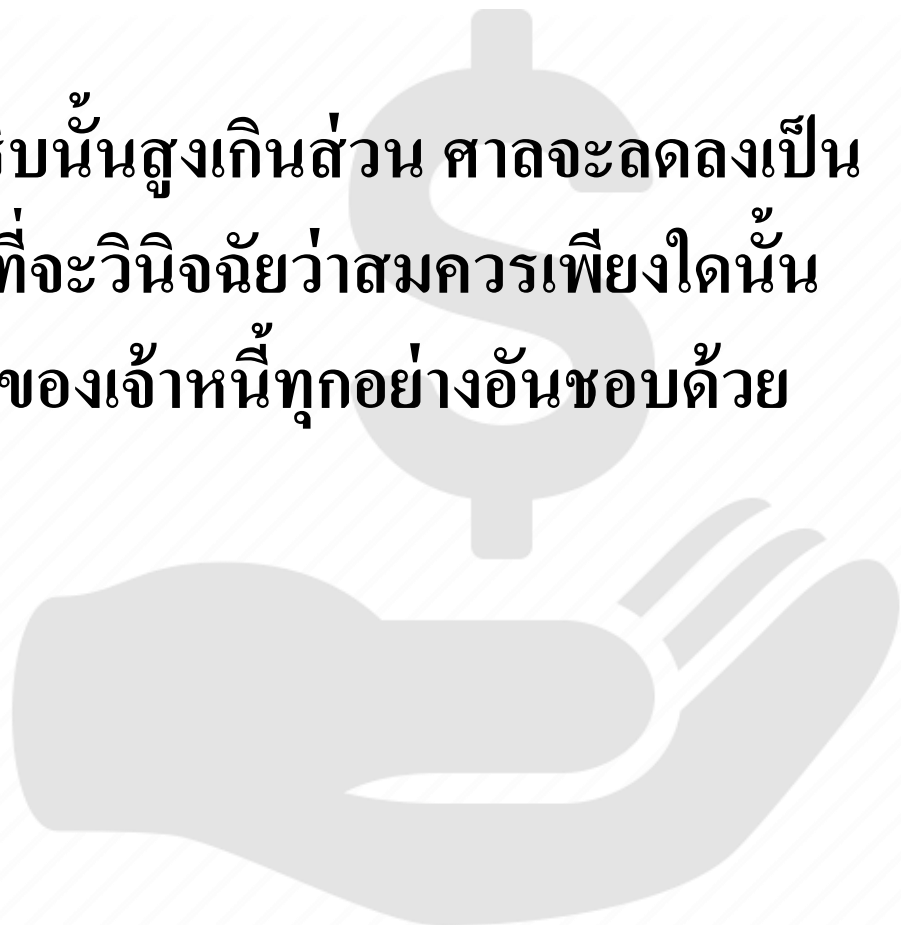
มาตรา ๓๘๑ วรรคสอง

ถ้าเจ้าหนี้อยอมรับชำระหนี้แล้ว จะเรียกเอาเบี้ยปรับได้ต่อเมื่อได้บอกสงวนสิทธิไว้เช่นนั้นในเวลาชำระหนี้

มาตรา ๓๘๓ ถ้าเบี้ยปรับที่รับนั้นสูงเกินส่วน ศาลจะลดลงเป็นจำนวนพอสมควรก็ได้ ในการที่จะวินิจฉัยว่าสมควรเพียงใดนั้น ท่านให้พิเคราะห์ถึงทางได้เสียของเจ้าหนี้ทุกอย่างอันชอบด้วยกฎหมาย...

**กรณีศึกษาเกี่ยวกับ
ตรวจร่างและบริหารสัญญาของ
สำนักงานอัยการสูงสุด**

กรณีศึกษา นายกเทศมนตรีเมือง อ.

หารือกรณีขอเข้าใช้สถานที่ซึ่งอยู่ระหว่างพิจารณาคดีและกรณีหักเงินเพื่อ
แก้งานจากเงินค่าจ้างก่อสร้าง

เทศบาลฯ ว่าจ้าง หจก. น. ก่อสร้าง อาคารชั้นเดียว หลังคาไร้
โครงสร้างได้ดำเนินการแล้วเสร็จในงวดงานที่ ๔ (งวดสุดท้าย) และ
คณะกรรมการตรวจการจ้างตรวจรับมอบงานแล้ว แต่เทศบาลฯ ยังมีได้จ่าย
เงินงวดที่ ๔ ให้กับผู้รับจ้าง เนื่องจากพบรอยร้าวด้านผนังทิศใต้ของตัวอาคาร
ขนาดกว้างประมาณ ๔ – ๑๐ มิลลิเมตร ก่อนการเบิกจ่ายเงินงวดสุดท้าย

เทศบาลฯ แจ้ง หจก. น. หลายครั้งให้ดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนหลังคาที่มี รอยรั่วใหม่ แต่ไม่ยอมเปลี่ยนหลังคาแต่แก้ไข โดยใช้วิธีการดำเนินการ ครั้ง สุดท้ายห่างหุ้นส่วนจำกัด นววรรณ ยังมีได้ดำเนินการตามความประสงค์ของ ทางเทศบาลฯ แต่แก้ไขโดยใช้ซีเมนต์เหล็กชนิดพิเศษประสานเนื้อของ **MATAL SHEET** เทศบาลฯ จึงแจ้งครั้งสุดท้ายว่าจะดำเนินการตาม สัญญาข้อ ๖ โดยเทศบาลฯ มีสิทธิจะเปลี่ยนแผ่นหลังคาที่มีรอยรั่วและหัก เงินจำนวน ๘๘,๑๕๒ บาท จากค่าจ้างงวดงานที่ ๔ ซึ่งเหลืออีกจำนวน ๑,๖๕๒,๕๐๐ บาท แต่ หจก. น. มีหนังสือโต้แย้งไม่ยินยอมให้หักเงินใน กรณีดังกล่าว อีกทั้งยังได้ยื่นฟ้องนายกเทศมนตรีเมือง อ. ขอให้ความผิดต่อ ตำแหน่งหน้าที่ราชการต่อศาล ขณะนี้คดีอยู่ระหว่างการพิจารณา

เทศบาลฯ จึงได้หารือไปยังพนักงานอัยการว่า สามารถให้ผู้
ประกอบกิจการค้าขายเข้าดำเนินการประกอบกิจการค้าขายใน
อาคารดังกล่าวในระหว่างพิจารณาคดี ได้หรือไม่ และจะสามารถ
ดำเนินการตามความในสัญญาโดยจะเปลี่ยนแปลงหลังคาที่มีรอยร้าว
และหักเงินจำนวน ๘๘,๑๕๒ บาท จากค่าจ้างงวดงานที่ ๔ (งวด
สุดท้าย) ได้หรือไม่

สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้ว เห็นว่า

๑. เมื่อคณะกรรมการตรวจการจ้างได้ตรวจรับมอบงาน
งวดที่ ๔ ซึ่งเป็นงวดสุดท้ายแล้ว อาคารดังกล่าวย่อมเป็นกรรมสิทธิ์
ของเทศบาลเมือง อ. และเทศบาลฯ ย่อมมีสิทธิเข้าใช้ประโยชน์ใน
พื้นที่อาคารในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ตามนัยมาตรา ๑๓๓๖
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งหมายความรวมถึงการ
ให้ผู้ประกอบการกิจการค้าขายเข้าไปประกอบกิจการค้าขายใน
อาคารดังกล่าวได้ โดยคดีความที่มีการฟ้องร้องดำเนินคดีกันนั้น
เป็นคนละกรณีกับการที่เทศบาลฯ เข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่อาคาร
ดังกล่าว

๒. ส่วนกรณีทำงานแล้วเสร็จบริบูรณ์และเทศบาลฯ ได้รับมอบงานจาก หจก. น. ผู้รับจ้าง แล้ว หากรอยร้าวหลังคาด้านฝั่งทิศใต้ของตัวอาคารดังกล่าวเป็นความชำรุดบกพร่องหรือเสียหายจากความบกพร่องของผู้รับจ้างอันเกิดจากใช้วัสดุไม่ถูกต้อง หรือทำไว้ไม่เรียบร้อย หรือทำไม่ถูกต้องตามมาตรฐานแห่งหลักวิชา ซึ่งเกิดขึ้นในกำหนด ๒ ปี นับถัดจากวันที่ได้รับมอบงานดังกล่าว เทศบาลฯ ย่อมมีสิทธิที่จะดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในข้อ ๖ แห่งสัญญาจ้าง โดยหากมีค่าใช้จ่ายในการแก้ไขให้ถูกต้องเรียบร้อย ย่อมถือเป็นค่าเสียหายซึ่งเทศบาลฯ มีสิทธิหักจากค่าจ้างงวดสุดท้ายได้ ตามข้อ ๑๗ แห่งสัญญาจ้าง

กรณีศึกษา

กรม ป. ได้ว่าจ้างองค์การ ส. ให้ตัดเย็บเครื่องแต่งกายชุด ชรบ. (ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน)

สัญญาไม่ได้ระบุรายละเอียดจำนวนแต่ละขนาด (size) ของชุด ชรบ. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดเย็บ โดยได้ตกลงกันไว้ด้วยวาจาว่าจะส่งให้ภายหลัง

กรม ป. ส่งขนาดเครื่องแต่งกายให้ล่าช้า องค์กร ส. จึง
ส่งมอบของเกินกำหนดเวลาไปมาก

กรม ป. จึงหารือว่าสามารถขยายระยะเวลาส่งมอบตาม
สัญญาออกไปได้หรือไม่

จำนวนวันที่กรม ป.เห็นว่าควรขยายให้ถูกต้องหรือไม่

เมื่อการส่งมอบงานข้างเกินกว่ากำหนดในสัญญาามีเหตุ
เกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของส่วนราชการผู้
ว่าจ้าง จึงเป็นกรณีที่การชำระหนี้หนี้ยังมีได้กระทำได้
เพราะพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งซึ่งลูกหนี้ไม่ต้อง
รับผิดชอบ **ตราบนั้นลูกหนี้ยังหาได้ชื่อว่าผิดนัดไม่**
ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๐๕ และเงื่อนไขในสัญญา ข้อ
๑๒ แล้ว

หัวหน้าส่วนราชการผู้ว่าจ้างย่อมมีอำนาจที่จะพิจารณา
ขยายเวลาทำการตามสัญญาได้ตามจำนวนวันที่มีเหตุ
เกิดขึ้นจริง ตามนัยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย
การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๓๕ ได้

ส่วนในประเด็นที่ว่าในแต่ละสัญญาจะขยายระยะเวลา
ออกไปได้เป็นจำนวนเท่าใดนั้น กรมการปกครองชอบที่
จะตรวจสอบและทำการนับจำนวนวันไปตาม
ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละกรณี

กรณีศึกษา

กองทัพเรือได้ตกลงทำสัญญาซื้อขาย

เครื่องบิน EMBRAER รุ่น EMB 135 LR จำนวน ๑ เครื่อง
พร้อมอุปกรณ์มาตรฐาน อุปกรณ์เสริม การสนับสนุน การส่ง
กำลังบำรุง รวมอะไหล่และอุปกรณ์สนับสนุนภาคพื้นดิน
การบินทดสอบเพื่อการตรวจรับ การประกันภัยและการบิน
ส่งมอบ

สัญญาฯ ข้อ ๑ ข้อตกลงซื้อขาย ผู้ซื้อตกลงซื้อและ
ผู้ขายตกลงขาย**เครื่องบิน EMBRAER รุ่น EMB 135 LR**
จำนวน ๑ เครื่อง ซึ่งต้องเป็นไปตามข้อเสนอที่ระบุไว้ใน
ผนวก ๒ คุณลักษณะเฉพาะทางเทคนิค
(Technical Description), ผนวก ๖ อะไหล่และอุปกรณ์
สนับสนุนภาคพื้นดิน (Spare Parts and GSE), ผนวก ๘
การสนับสนุนการซ่อมบำรุงรวม
(Integrated Logistic Support) ซึ่งต่อไปในสัญญาฯ จะ
เรียกว่า “**เครื่องบิน**”

ข้อ ๖.๑ “ผู้ขายสัญญาว่าเครื่องบินตามข้อ ๑ ของ
สัญญานี้จะทำการทดสอบต่างๆ ตามสัญญานี้เพื่อให้
เครื่องบินพร้อมที่จะส่งมอบได้ภายใน ๔๗๐ วัน นับถัดจาก
วันลงนามในสัญญา ผู้ขายจะส่งมอบเครื่องบิน วัสดุอุปกรณ์
และบริการตามที่ระบุไว้ในข้อ ๑ ของสัญญานี้ให้ผู้ซื้อตาม
ตารางการส่งมอบตามผนวก ๗” ซึ่งผนวก ๗ ได้แบ่ง
กำหนดเวลาส่งมอบและการชำระเงินไว้รวม ๖ รายการ โดย
ระบุให้ส่งมอบอะไหล่และอุปกรณ์สนับสนุนภาคพื้นดิน
(รายการลำดับที่ ๖) ภายใน ๔๗๐ วัน

ข้อ ๖.๑.๑ “หากผู้ขายส่งมอบเครื่องบินให้แก่ผู้ซื้อ
ล่าช้ากว่าวันกำหนดส่งมอบตามที่กำหนดไว้ในสัญญา ผู้ซื้อ
มีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากผู้ขายในอัตราร้อยละ ๐.๐๕ ต่อวัน
จากราคาเครื่องบินจนถึงวันที่เครื่องบินพร้อมสำหรับการ
ตรวจสอบและการตรวจรับมอบ และการส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อ
ต่อไปโดยสอดคล้องกับสัญญา...”

บริษัทฯ ผู้ขายได้ส่งมอบเครื่องบินพร้อมอะไหล่และ
อุปกรณ์สนับสนุนภาคพื้นดิน (บางรายการ) ให้แก่กองทัพเรือ เมื่อ
วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ภายในกำหนดเวลาตามสัญญาฯ
(วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๑) แต่มีอะไหล่และอุปกรณ์สนับสนุน
ภาคพื้นดินจำนวน ๘๒๗ รายการ ส่งมอบล่าช้ากว่ากำหนดสัญญาฯ
และส่งไม่ครบถ้วนตามกำหนดในสัญญาฯ อีก ๒๐ รายการ รวม
ล่าช้า ๘๔๗ รายการ (จาก ๑,๔๗๓ รายการ) ซึ่งบริษัทฯ ได้ส่งมอบ
ครบเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๒ **ล่าช้ากว่ากำหนดส่งมอบตาม
สัญญาฯ รวม ๘๔ วัน**

เครื่องบินพร้อมอะไหล่และอุปกรณ์ฯ(บางรายการ) บริษัทฯ
ได้ส่งมอบให้กองทัพเรือภายในกำหนดเวลาตามสัญญาสามารถใช้งานได้อย่างสมบูรณ์ **ไม่ได้รับผลกระทบจากการที่บริษัทฯ ส่งมอบอะไหล่และอุปกรณ์สนับสนุนภาคพื้นดินหลายรายการที่ล่าช้า จึงมิใช่เป็นการจัดหาสิ่งของที่ประกอบกันเป็นชุดตามนัยระเบียบสนร.ว่าด้วยการพัสดุฯ ข้อ ๑๓๔** ที่ว่าถ้าขาดส่วนประกอบส่วนหนึ่งส่วนใดไปแล้วจะไม่สามารถใช้งานได้โดยสมบูรณ์ จึงต้องคิดค่าปรับบริษัทฯ จำนวน ๘๔ วัน จากราคารายการรายอะไหล่และอุปกรณ์สนับสนุนภาคพื้นดินที่ส่งมอบล่าช้าโดยไม่ได้คิดค่าปรับจากราคาตามสัญญาถูกต้องหรือไม่

คำวินิจฉัย

สัญญาฯ ข้อ ๑ ข้อตกลงซื้อขาย ผู้ซื้อตกลงซื้อและผู้ขายตกลงขายเครื่องบิน EMBRAER รุ่น EMB 135 LR จำนวน ๑ เครื่อง ซึ่งต้องเป็นไปตามข้อเสนอที่ระบุไว้ในผนวก ๒ คุณลักษณะเฉพาะทางเทคนิค (Technical Description), ผนวก ๖ อะไหล่และอุปกรณ์สนับสนุนภาคพื้นดิน (Spare Parts and GSE), ผนวก ๘ การสนับสนุนการซ่อมบำรุงรวม (Integrated Logistic Support) ซึ่งต่อไปในสัญญาฯ จะเรียกว่า “เครื่องบิน”

คำวินิจฉัย

วัตถุประสงค์แห่งสัญญาซื้อขายและราคาตามสัญญาซื้อขายมิใช่การซื้อขายเฉพาะตัวเครื่องบิน EMBRAER เท่านั้น แต่เป็นการซื้อขายที่รวมถึงอะไหล่และอุปกรณ์สนับสนุนภาคพื้นดิน การสนับสนุนการซ่อมบำรุง รวมทั้ง ข้อมูล คู่มือ องค์กรความรู้ด้านเทคนิคและการฝึกบินจากผู้ขาย ตามความหมายคำว่า “เครื่องบิน” อันเป็นสิ่งของตามสัญญา

ข้อ ๔

การส่งมอบล่าช้าตามสัญญาข้อ ๖.๑.๑ จึงย่อหมายถึง
การส่งมอบอะไหล่และอุปกรณ์ตามรายการต่าง ๆ
ในสัญญาที่กำหนดส่งมอบในตารางส่งมอบ เอกสาร
ผนวก ๗ ตามสัญญาข้อ ๖.๑ ล่าช้ากว่าที่กำหนดด้วย
ซึ่งกองทัพเรือผู้ซื้อก็มีสิทธิปรับในอัตราร้อยละ ๐.๐๕
ต่อวันจากราคาเครื่องบินหรืออีกนัยหนึ่งคือ **ราคา**
ทั้งหมดตามสัญญา

และก็เป็น การสอดคล้องกันกับเอกสารประกาศเชิญ
ชวนเสนอราคาเครื่องปั้นล่ำเลียงขนาดกลาง เลขที่ ๑/
๒๕๕๐ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๐ ข้อ ๘ ที่
กำหนดให้ปรับเป็นรายวันเป็นจำนวนตายตัวในอัตรา
ร้อยละ ๐.๐๕ ของราคาตามสัญญาซื้อขาย

สำหรับการที่กองทัพเรือจะพิจารณาว่าการปรับจะ
เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่า
ด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๓๔ ซึ่งเป็นกรณีการ
ปรับโดยการจัดหาสิ่งของที่ประกอบกันเป็นชุดหรือไม่
นั้น เห็นว่าสัญญาซื้อขายมิได้มีการกำหนดการปรับใน
ลักษณะดังกล่าวไว้แต่อย่างใด จึงไม่อาจนำข้อความใน
ระเบียบฯ ดังกล่าวมาใช้ตีความสัญญาได้

กรณีศึกษา กรมสรรพากรขออายัดเงินประกันตาม สัญญาจ้างเหมาก่อสร้าง

การเคหะแห่งชาติได้ทำสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างอาคาร
ศูนย์ชุมชน ในโครงการบ้านเอื้ออาทรรังสิต คลอง ๒ กับ ห้าง
หุ้นส่วนจำกัด ช. โดยผู้รับจ้างได้วางหลักประกันการปฏิบัติ
ตามสัญญาจ้างเป็นเงินสด จำนวน ๔๕๐,๐๐๐ บาท ซึ่งผู้ว่า
จ้างจะคืนหลักประกันให้เมื่อผู้รับจ้างพ้นจากข้อผูกพันตาม
สัญญา

ระหว่างอายุสัญญาจ้าง สรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ๑๘
มีคำสั่งอายัดเงินที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ช. นำมาค้ำประกันหรือ
นำมาวาง เป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา เพื่อ
ชำระค่าภาษีอากรค้างของห้างหุ้นส่วนจำกัด ช.

การเคหะแห่งชาติ จึงหาวิธีว่า กรณีดังกล่าว
การเคหะแห่งชาติ ต้องปฏิบัติตามคำสั่งಾಯัด และ
นำส่งเงินค้ำประกันให้สรรพากร หรือไม่ ประการ
ใด

คำสั่งอายัดตามมาตรา ๑๒ แห่งประมวลรัษฎากร เป็นการ
อายัด “เงิน” ที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ช. ผู้รับจ้าง นำมาวางไว้
เป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา มิใช่อายัดสิทธิ
เรียกร้องของผู้รับจ้างในการเรียกคืนเงินจำนวนดังกล่าว
ดังนั้น การเคหะแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานที่ถูกแจ้งอายัดจึง
มีหน้าที่ต้องส่งมอบเงินจำนวน ๔๕๐,๐๐๐ บาท (สี่แสนห้า
หมื่นบาทถ้วน) ให้แก่กรมสรรพากรภายในระยะเวลาที่
กำหนดไว้ในคำสั่งอายัด

คำสั่งอายัดตามมาตรา ๑๒ แห่งประมวลรัษฎากร เป็นการ
อายัด “เงิน”

คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๕๖/
๒๕๕๒ การใช้อำนาจของกรมสรรพากรตามมาตรา ๑๒
แห่งประมวลรัษฎากร ในการอายัดเงินหลักประกันการ
ปฏิบัติตามสัญญา (กรณีคณะเทคนิคการแพทย์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

กรณีศึกษา กรมสรรพากรได้หารือคณะกรรมการว่าด้วยการ
พัสดุ (กวพ.) กรณีห้างหุ้นส่วนจำกัด ส. ค้างชำระ
ภาษีมูลค่าเพิ่มที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขายางตลาด
จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 74,472.41 บาท

ห้างฯ เป็นคู่สัญญา กับสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้นำเงินสดมาวางเป็น
หลักประกันการปฏิบัติ ตามสัญญาเลขที่ 2/2550 เป็นเงิน
25,000 บาท และสัญญาเลขที่ 3/2550 เป็นเงิน 40,950 บาท
รวมเป็นเงิน 65,950 บาท กรมสรรพากรจึงใช้อำนาจตาม
มาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากรมีคำสั่งอายัดเงิน
หลักประกันตามสัญญา ไปยังผู้อำนวยการศูนย์ฯ

**ก.พ. พิจารณาแล้วมีความเห็นว่าเรื่องนี้เป็นปัญหา
ข้อกฎหมาย จึงขอหารือสำนักงานอัยการสูงสุด**

สำนักงานอัยการสูงสุดได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ปัญหา
ที่หารือมีประเด็นอันพึงพิจารณา ในเบื้องต้นก่อนว่า
ทรัพย์สินที่กรมสรรพากรสั่งอายัดและให้ส่งมอบแก่
สรรพากรตามคำสั่งอายัดคืออะไร

กรณีเกี่ยวกับเงินที่ผู้รับจ้างนำมาวางไว้เพื่อเป็น
หลักประกันในสัญญาจ้างนั้น ในทางปฏิบัติที่ผ่านมามีปรากฏ
ว่ามีทั้งที่ส่งอายุัดเงินจำนวนนั้นและที่ส่งอายุัดสิทธิเรียกร้อง
ซึ่งจะส่งผลในทางกฎหมายที่แตกต่างกัน

หากเป็นการอายัดตัวเงินหลักประกันและสั่งให้ส่งมอบตัวเงินดังกล่าว หน่วยงานผู้ว่าจ้างย่อมมีหน้าที่ตามประมวลรัษฎากรที่จะต้องส่งมอบเงินจำนวนนั้นให้แก่สรรพากรภายในเวลาที่ระบุในคำสั่งอายัด **เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่มีอยู่ในความครอบครองของหน่วยงานนั้นแล้ว**

แต่หากเป็นการอายัดสิทธิเรียกร้องของผู้รับจ้าง ซึ่งใน
ที่นี้ยอมได้แก่สิทธิของผู้รับจ้างที่จะเรียกคืนเงินหลักประกัน
จากผู้ว่าจ้าง สิทธิเรียกร้องดังกล่าวของผู้รับจ้างยอมเกิดขึ้นก็
ต่อเมื่อผู้รับจ้างหลุดพ้นจากภาระผูกพันทั้งปวงตามสัญญา
แล้ว ดังนั้น การปฏิบัติตามคำสั่งอายัดที่ถูกต้องก็คือการส่ง
มอบเงินหลักประกันสัญญาส่วนที่เหลือจากการหักค่าปรับ
และค่าเสียหายตามสัญญาให้แก่สรรพากรเมื่อสิทธิเรียกร้อง
ดังกล่าวเกิดขึ้น ซึ่งก็คือ **เมื่อผู้รับจ้างพ้นจากภาระผูกพันตาม
สัญญาแล้วนั่นเอง**

กรณีศึกษา การส่งมอบ (พ. ๑๓/๕๓)

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม (ผู้ซื้อ) ได้ทำสัญญาซื้อขายรถบรรทุก (ดีเซล) ขับเคลื่อน ๒ ล้อ แบบดับเบิ้ลแค้น กับ บริษัท สยามนิสสัน กรุงเทพฯ จำกัด (ผู้ขาย) จำนวน ๑๖ คัน เป็นเงินจำนวน ๑๒,๔๖๓,๓๖๐ บาท ตามสัญญาเลขที่ ๑๒/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ โดยกำหนดส่งมอบรถบรรทุกให้แก่ผู้ซื้อภายใน ๔๕ วัน นับถัดจาก วันลงนามในสัญญา (ครบกำหนดส่งมอบวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๕๖)

สัญญา ข้อ ๒ เอกสารอันเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา ๒.๑

ผนวก ๑ ขอบเขตของงาน (Terms of Reference : TOR) ข้อ ๖
กำหนดให้ผู้ขายจะต้องส่งมอบรถบรรทุกฯ และ ข้อ ๖.๓ กำหนดให้
ผู้ขายจะต้องดำเนินการจดทะเบียนรถยนต์ ณ สำนักงานขนส่ง
จังหวัดในจังหวัดที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตั้งอยู่ให้เป็นไป
ตามกฎหมาย พร้อมส่งหลักฐานการจดทะเบียนและป้ายทะเบียน
รถยนต์ที่ซื้อตามสัญญาให้แก่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

ผู้ขายได้ส่งมอบบรรทุกๆ ครบถ้วนภายในกำหนดเวลา
แต่ผู้ขายได้ส่งมอบหลักฐานการจดทะเบียนในวันที่ ๕ พฤษภาคม
๒๕๕๖ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมจึงหาหรือว่า การที่ผู้ขาย
ได้ส่งมอบหลักฐานการจดทะเบียนและป้ายทะเบียนรถยนต์เกิน
๔๕ วันนับถัดจากวันลงนามในสัญญา จะถือว่าผู้ขายได้ส่งมอบ
รถยนต์ถูกต้องครบถ้วน หรือล่าช้าล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญา
หรือไม่ อย่างไร หากมีกรณีต้องปรับผู้ขายจกต้องปรับกี่วัน
จำนวนเงินเท่าใด

สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามสัญญาซื้อขาย ข้อ ๓ “การส่งมอบ” กำหนดให้ ผู้ขายต้องส่งมอบสิ่งของที่ซื้อขายภายใน ๔๕ วัน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาซื้อขาย (วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖) ซึ่งจะครบกำหนดส่งมอบในวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๕๖ เมื่อคณะรัฐมนตรีได้มีมติกำหนดให้มีวันหยุดราชการประจำปีช่วงเทศกาลสงกรานต์ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ (รวมวันหยุดราชการประจำสัปดาห์รวมทั้งหมด ๕ วัน ตั้งแต่วันศุกร์ ที่ ๑๒ ถึง วันอังคารที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๖ บริษัท สยามนิสสัน ประเทศไทย จำกัด ผู้ขายจึงสามารถส่งมอบสิ่งของที่ซื้อขายตามสัญญาให้ครบถ้วนถูกต้องตามสัญญานี้ภายในวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๕๖ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓/๘

ส่วนการส่งมอบหลักฐานจดทะเบียนรถยนต์และป้ายทะเบียน
รถยนต์ล่าช้ากว่าที่กำหนดไว้ในสัญญานั้น ตามเอกสารขอบเขตของ
งาน (Terms of Reference : TOR) (ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของ
สัญญา ตามที่กำหนดไว้ในสัญญาซื้อขาย ข้อ ๒.๑) ข้อ ๖ กำหนดไว้
ว่า

“ข้อ ๖ ระยะเวลาส่งมอบกำหนดว่า ผู้ขายจะต้องส่งมอบ รถบรรทุก (ดีเซล) ขนาด ๑ ตัน ขับเคลื่อน ๒ ล้อ แบบดับเบิ้ลแค้น จำนวน ๑๖ คัน ให้ถูกต้องครบถ้วนตามสัญญาที่กำหนดทุกประการ ภายใน ๔๕ วัน นับถัดจากวันลงนามในสัญญาซื้อขาย โดยผู้ขาย เป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่าย ดังนี้ ข้อ ๖.๓ ผู้ขายจะต้องดำเนินการจดทะเบียนรถยนต์ตามสัญญา ณ สำนักงานขนส่งจังหวัดในจังหวัดที่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตั้งอยู่ ให้เป็นไปตามกฎหมายทุก ประการ พร้อมส่งหลักฐานการจดทะเบียนและป้ายทะเบียนรถยนต์ ที่ซื้อตามสัญญาให้แก่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด พร้อมสำเนาให้ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม”

ตามเงื่อนไขตามสัญญา และเมื่อพิจารณาถึงประเพณีของสัญญา
ซื้อขายรถยนต์และการใช้รถซึ่งสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
ไม่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติรถยนต์
พ.ศ. ๒๕๒๒ บริษัท สยามนิสสัน กรุงเทพฯ จำกัด ผู้ขายจึงมีหน้าที่
ต้องส่งมอบรถยนต์พร้อมใบคู่มือจดทะเบียนรถให้ถูกต้องครบถ้วน
ตามเงื่อนไขสัญญา

ฉะนั้น เมื่อผู้ขายเพียงแต่ส่งมอบรถยนต์แต่ไม่ส่งมอบใบคู่มือจดทะเบียน และจดทะเบียนต่อสำนักงานขนส่งจังหวัดให้เป็นที่เรียบร้อยของสัญญา จึงถือได้ว่า บริษัท สยามนิสสัน กรุงเทพฯ จำกัด ผู้ขายส่งมอบสิ่งของไม่ครบถ้วนตามสัญญา ซึ่งอาจเป็นเหตุให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเรียกค่าปรับได้

แต่เมื่อปรากฏว่าคณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้มีการตรวจรับพัสดุถูกต้องครบถ้วนในวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๖ ซึ่งให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ได้รับมอบพัสดุโดยขณะนั้น**ไม่มีการแจ้งสงวนสิทธิค่าปรับให้เป็นที่ไป** ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๓๘๑ วรรคสาม ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม**ไม่มีสิทธิ**ที่จะเรียกค่าปรับจากบริษัทผู้ขาย

จบการบรรยาย